

SUOMEN MUINAISMUISTOYHDISTYKSEN VUODEN 2018 TOIMINTAKERTOMUS

Yhdistyksen tarkoitus

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen sekä mahdollisuuksien mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevaa muinaistieteellistä, kansatieteellistä, taidehistoriallista ja kulttuurihistoriallista tutkimusta, levittää tietoa sekä herättää ja pitää vireillä kiinnostusta kulttuuriperintöön. Toimintaansa yhdistys harjoitti jo 148 vuoden kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti seitsemän jäsenkokousta, joista neljä oli kevätkaudella ja kolme syyskaudella. Kokoukset pidettiin Kansallismuseon auditoriossa yleensä kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona klo 18. Vuosikokous pidettiin maanantaina 7.5. Kevätkauden kuukausikokousten teemana oli veden kulttuuriperintö otsikolla ”Pisarasta mereksi – Yhdistävä ja erottava vesi”. Syyskauden teemana oli ”Vaikea kulttuuriperintö”. Kokousten yhteydessä jäsenille esiteltiin valikoidusti julkaisuvaihdon kautta saatua uutta kirjallisuutta sekä tiedotettiin ajankohtaisista asioista.

Helmikuun kokouksessa 7.2.2018 esitelmän piti tutkijatohtori Tytti Steel Helsingin yliopistosta otsikolla ”Vesi musta laitureihin loiskuaa’ – 1950-luvun satama faktan ja fiktion risteyksessä”. Steel on myös yhdistyksen työjäsen ja johtokunnan jäsen. Esitelmä käsitteli pääasiassa tuon ajan kotimaisten elokuvien satamista antamaa kuvaa verrattuna haastatteluihin Kotkan ja Helsingin satamien arjesta. Kokouksessa oli läsnä 25 henkilöä.

Maaliskuun kokouksessa 7.3.2018 puhujana oli Taideyliopiston Kuvataideakatemian professori Hanna Johansson esitelmällään ”Sateen ja veden kuvaamisen vaiheita 1800-luvulta nykypäivään”, joka esitteli vesielementtiä taiteessa. Kokouksessa oli läsnä 26 henkilöä.

Huhtikuun kokouksessa 4.4.2018 FT Satu Koivisto Helsingin yliopistosta puhui aiheesta ”Turpeen kätöksä - Kosteikkojen arkeologinen kulttuuriperintö”. Koivisto väitteli suomalaisten soiden ja kosteikkojen arkeologiasta

syksyllä 2017 ja toimii *Lost Inland Landscapes* -tutkimusprojektin johtajana. Kokouksessa oli läsnä 40 henkilöä.

Vuosikokouksessa 7.5.2018 puheenjohtaja, professori Pia Olsson esitelmöi aiheesta ”Veden kulttuuriperintö”. Esitelmää oli kuuntelemassa 35 henkilöä, vuosikokouksessa oli läsnä 30 henkilöä.

Lokakuun kokouksessa 3.10.2018 esitelmän pitäjänä oli FT Kirsi-Maria Hytönen Jyväskylän yliopistosta. Hän puhui aiheesta ”Vaietut lapsuusmuistot – Sijaishuollon vaikea menneisyys tutkimuskohteena”. Hytönen on haastattelututkimuksissa selvittänyt sijaishuollossa koettuun kaltoinkohteluun liittyviä muistoja ja tutkii parhaillaan sijaishuollossa lapsuutensa viettäneiden ajatuksia vanhemmuudesta. Kokouksessa oli läsnä 41 henkeä.

Marraskuun kokouksessa 7.11.2018 FT Oula Seitsonen (Helsingin yliopisto ja Oulun yliopisto) puhui aiheesta ”Hitlerin arktisen sodan jäljet. Toisen maailmansodan materiaalin perintö Suomen Lapissa”. Esitelmä pohjautui Suomen Akatemian tutkimusprojektiin *Lapin synkkä kulttuuriperintö* (2014–2018). Kokouksessa oli läsnä 53 henkeä.

Joulukuun kokouksessa 5.12.2018 kuultiin MuM, HuK Anna Kondrackan (Helsingin yliopisto) esitelmä aiheesta ”Kylmän sodan puutalot: Berliinin *Finnenhaussiedlung*-asuinalueet”. Esitelmä pohjautui Kondrackan tekeillä olevaan taidehistorian pro gradu –tutkielmaan puutaloviennistä Berliiniin toisen maailmansodan jälkeen. Kokouksessa oli läsnä 32 henkeä.

Vuoden 2018 kuukausikokouksia mainostettiin syksyllä 2016 aloitetun tavan mukaan jäsenistön ulkopuolelle mm. yliopiston ilmoitustauluille jae-tulla mainosjulisteella sekä Facebookissa. Verrattuna vuoden 2017 kuukausikokouksiin, tilaisuuksissa kävi lähes saman verran ihmisiä. Yhdistyksen toiminnasta tiedotettiin myös kulttuuriperintöalan sähköpostilistoilla sekä yhdistyksen verkkosivuilla. Vuoden lopussa yhdistyksen Facebook-sivulla oli 1379 seuraajaa, joten vuoden aikana oli tullut noin kaksisataa uutta seuraajaa. Suosituimmat päivytykset saavuttivat noin 1400 henkilön yleisön.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana seitsemän kertaa, ja pykälää johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi yhteensä 88.

Yhdistyksen työjäsenten neuvottelukunnan sääntömääräinen kokous pidettiin 7.5.2018 klo 16 Kansallismuseossa. Paikalla oli 15 henkilöä. Kokouksessa käsiteltiin vuonna 2017 toteutetun kyselyn tuloksia ja pohdittiin yhdistyksen toimintamuotoja ja niiden mahdollista uudistamista. Keskusteltiin myös erilaisista yhteistyötahoista ja 150-vuotisjuhlavuodesta 2020. Sanna Kaisa Spoof alusti tutkimuseettisen neuvottelukunnan TENK:in toiminnasta ja uudesta eurooppalaisesta tutkimusetiikkaohjeesta. Kokouksessa ehdotettiin yhdistyksen uudeksi työjäseneksi FT Päivi Roivaista. Ehdotus esitettiin myöhemmin vuosikokoukselle, joka hyväksyi sen. Kokouksen päätteeksi kes-

kusteltiin työjäsenien käynnissä olevista projekteista. Työjäsenille esiteltiin ja jaettiin myös yhdistyksen uusimpia julkaisuja. Kokouksen jälkeen työjäseneet tutustuivat uuteen Suomen tarina -näyttelyyn vastaavan museolehtorin Hanna Forssellin opastuksella.

Johtokunta ideoi syksyn aikana tulevan 150-vuotisjuhluvuoden ohjelmaa. Yhdistystä ja sen 150-vuotista taivalta aiotaan 2020 juhlistaa Suomen Museon ja Finskt Museumien yhteisen juhla-julkaisun, seminaarin, iltajuhlan, pop up -kiertonäyttelyn ja julkaisudigitointihankkeen avulla. Lisäksi juhluvuosi huomioidaan yhdistyksen kokouksissa. Alkujaan suunnitelmiiin kuului myös yhdistyksen historiankirjoitus, jolle haettiin vuoden aikana rahoitusta. Kun sitä ei saatu vuoden loppuun mennessä, hankkeesta jouduttiin luopumaan. Loppuvuodesta aloitettiin rahoituksen hakeminen muihin juhluvuoden hankkeisiin yhdistyksen taidehistoriallisia retkikuntia käsittelevän pop up -kiertonäyttelyn rahoitushakemuksin. Rahoituksen hakemista jatketaan vuoden 2019 aikana, jolloin haetaan rahoitusta myös juhlaseminaariin, juhla-julkaisuun ja julkaisudigitointihankkeeseen.

Julkaisutoiminta

Vuoden 2018 aikana yhdistykseltä ilmestyivät seuraavat julkaisut:

- *Finskt Museum* 2018. Toim. Tia Takala. Kirjoittajat: Signe Boeskov, Visa Immonen, Petra Lehtoruusu, Kaisa Lipponen, Elina Räsänen, Tia Takala, Karl Lennart Westerlund, Mia Åkerfelt. Paino: Wasa Graphics. 71 sivua.
- *Suomen Museo* 2018. Toim. Outi Järvinen ja työryöhmä. Kirjoittajat: Johanna Enqvist, Hanna Forssell, Anne Heimo, Mirkka Hekkurainen, Susanna Helminen, Janne Ikäheimo, Visa Immonen, Riku Kauhanen, Hanna Kemppi, Eerika Koskinen-Koivisto, Ildikó Lehtinen, Satumaarit Myllyniemi, Paula Pakkanen, Maria Patjas, Sirkku Pihlman, Oula Seitsonen, Renja Suominen-Kokkonen, Suzie Thomas, Tiina Äikäs. Paino: Grano. 194 sivua.
- *Iskoksen* uusinta numeroa valmisteltiin painokuntoon, ja se julkaistaan alkuvuodesta 2019 nimellä *In Search of Hearths - A Book in Memory of Sven-Donald Hedman*. Toim. Petri Halinen ja Bjørnar Olsen. 124 sivua.
- Julkaisusarjoihin *Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja* ja *Kansatieteellinen Arkisto* etsittiin uusia käsikirjoituksia ja sovitettiin niiden ilmestymisestä vuonna 2019.

Kirjasto, julkaisuvarasto, julkaisuvaihto ja kirjalahjoitukset

Vuonna 2018 yhdistyksellä oli 162 ulkomaista ja 80 kotimaista vaihtosuhdetta. Monografioita luetteloitiin 126 ja kausijulkaisu vuosikertoja 372. Sekä vaihtosuhteiden kautta että lahjoituksena yhdistyksen kirjastoon saadut julkaisut on pääsääntöisesti sijoitettu Museoviraston kirjastoon.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen julkaisujen päämyyntikanava oli Tiedekirja, joka myy tieteellistä kirjallisuutta myymälässään, verkkokaupassaan sekä erilaisissa tapahtumissa kuten Sastamalan vanhan kirjallisuuden päivillä. Yhdistys teki yhteistyötä Tiedekirjan kanssa myös Helsingin Kirjamessuilla, jossa yhdistyksen kirjoja oli tarjolla Tiedekirjan osastolla ja yhdistyksen julkaisutoiminta oli esillä *Muinaistumisia* -esityksessä. Eräät teokset ovat tarjolla niiden potentiaalista lukijakuntaa kiinnostavissa myymälöissä kuten museokaupoissa, Lintulan luostarissa Heinävedellä ja Forssan museolla.

Yhdistyksen julkaisuvarasto sijaitsee Kulosaarella osoitteessa Risto Rytin tie 24. Yhdistys solmi varaston vuokrasopimuksen vuoden 2017 lopulla.

Suomen Museo ilmestyi ensimmäistä kertaa uudistuneella toimituskunnalla, jossa oli mukana myös museoiden edustajia. Muiden toimituskuntien kokoonpanossa ei tapahtunut vuoden aikana merkittäviä muutoksia. Yhdistyksen johtokunta linjasi, että kaikkien julkaisusarjojen päätoimittajien tehtävän pituus on elokuusta 2018 alkaen korkeintaan kolmivuotiskausi.

Suomen Museon päätoimittaja Outi Järvinen osallistui Suomen Tiedekustantajat ry:n järjestämälle kurssille, jossa keskustellaan tieteellisen julkaisemisen käytännöistä Suomessa ja kansainvälisesti. Yhdistyksen julkaisusihteeri osallistui samalle kurssille edellisenä vuonna. Yhdistyksen johtokunta asetti keskuudestaan julkaisustrategiatyöryhmän määrittelemään yhdistyksen julkaisustrategiaa ja laatimaan sen mukaisen toimenpideohjelman.

Talous ja erityishankkeet

Yhdistyksen vakituinen kokoustoiminta, jäsenkirjeiden postitus ja taloudenhoito- ja pankkikulut rahoitettiin jäsenmaksukertymällä ja osaketuotoilla. Jäsenmaksu vuosijäseniltä oli 18 euroa, ainaisjäseniltä 200 euroa ja lahjoittajajäseniltä 500 euroa. Jäsenmaksulaskutuksessa tapahtuneen sekaannuksen vuoksi jäsenmaksua perittiin vuonna 2017 20 euroa. Erotus hyvitetiin jäsenille vuoden 2018 jäsenmaksuissa siten, että edellisenä vuonna liian suuren jäsenmaksun maksaneet jäsenet saattoivat halutessaan maksaa tänä vuonna vain 16 euroa.

Tieteellisten seurain valtuuskunta myönsi avustusta yhdistyksen julkaisutoimintaan yhteensä 5 000 euroa, josta *Suomen Museolle* 3000 euroa ja *Finskt*

Museumille 2000 euroa. Myyntituottoa julkaisuista tuli 1704,70 euroa. Lisäksi yhdistys sai Tieteellisten seurain valtuuskunnalta Esinetutkimusverkosto Artefactan *Object Biographies* -konferenssin kuluihin 2050 euroa. Yhdistyksen talous jäi hieman heikommaksi kuin vuonna 2017, jolloin yhdistyksen julkaisu-toiminta oli poikkeuksellisen tuottoisaa. Muutos mahtuu kuitenkin normaaliin vuosittaiseen vaihteluun.

Vuoden 2018 aikana havaittiin, että yhdistykseltä on vuosikausia peritty jätemaksua Urajärven kartanosta, jonka kiinteistö on lahjoitettu Museovirastolle 1986. Asiaa selvitettyä kävi ilmi, ettei tieto omistajanvaihdoksesta ollut koskaan päivittynyt Väestörekisterikeskuksen ylläpitämään kiinteistörekisteriin. Tieto korjattiin ajan tasalle, ja yhdistys sai vuosien varrella maksettuja ylimääräisiä jätemaksuja palautuksina 113,51 euroa.

Yhdistyksen arkistomateriaali (vanhoja jäsenkortteja, pöytäkirjat, tilinpäätökset ja julkaisu-toimintaan liittyvää materiaalia) vuoteen 2015 asti on sijoitettu Museoviraston arkistossa säilytettävään SMY:n arkistoon. Uutta yhdistyksen toimintaan liittyvää paperista materiaalia on pyritty karsimaan mm. taloushallinnon siirtyessä sähköiseksi, ja Museoviraston arkistoon toimitetaan jatkossa vain välttämättömät asiakirjat eli pöytäkirjat ja tilinpäätökset. Muut yhdistyksen toimintaan liittyvät asiakirjat noin vuodesta 2011 lähtien ovat sähköisinä kopioina käytössä Dropbox-palvelussa. Vuoden 2018 aikana yhdistyksen arkistoon kuuluva Lars Petterssonin henkilöarkisto saatettiin Museoviraston asiakaspalvelun piiriin.

Suomen Muinaismuistoyhdistys jatkoi mukana Esinetutkimusverkosto Artefactan toiminnassa vuonna 2018. Artefacta jatkoi uutisten (25 kpl) ja vertaisarvioitun Artefactum-sarjan julkaisemista. Se on hyväksytty Julkaisufoorumin tasolle 1 ja noudattaa Tieteellisten seurain valtuuskunnan vertaisarviointitunnuksen käytölle asetettuja ehtoja. Artefactumissa julkaistiin Alex Snellmanin, Krista Vajannon ja Jenni Suomelan artikkeli ”The Professorial Uniform of Elias Lönnrot: Russian Imperial Materiality in Finland”. Artefacta tarjosi keskustelupalstallaan mahdollisuuden esineaiheiseen keskusteluun. Artefactan verkkopalveluun on rekisteröitynyt 974 käyttäjää (18 uutta jäsentä vuodessa) ja sen Facebook-sivulla on 625 tykkääjää (61 uutta tykkääjää vuodessa). Artefacta järjesti kansainvälisen konferenssin *Object Biographies – II International Artefacta Conference 2.3.–3.3.2018*. Konferenssissa oli 60 esitelmää ja 180 osanottajaa kaikkiaan 12 eri maasta. Konferenssi saavutti maksimikapasiteetin, joten maksavia osanottajia ei voitu hyväksyä enempää, vaikka kysyntää olisi ollut. Konferenssiesitelmöitsijöille toukokuussa 2018 suunnattu kirjoituskutsu on johtamassa jopa kymmenen Artefactum-artikkelin ilmestymiseen. Artefactan toimitus on vuonna 2018 kokonaan uudistunut ja käsittää nyt päätoimittajan ohella seitsemän uutta toimittajaa.

Jäsenistö 2018

Uusiksi vuosijäseniksi hyväksyttiin Thomas Ermala, Petra Lehtoruusu ja Tiina Sonninen. Yhdistykseen kuului vuoden lopussa 386 jäsentä. Notkahdus edellisvuoden jäsenmäärästä (402) selittyy sillä, että jäsenrekisterisettä poistettiin henkilöt, jotka olivat jättäneet jäsenmaksun maksamatta kolmena peräkkäisenä vuonna, kuolleet henkilöt sekä henkilöt, jotka halusivat erota yhdistyksestä. Johtokunta pohti keinoja erityisesti nuorten innostamiseen yhdistyksen jäseniksi.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Johtokunta järjestäytyi Kansallismuseossa pidetyssä vuosikokouksessa 7.5.2018. Yhdistyksen puheenjohtajaksi kaudelle 2018–2019 valittiin jatkaamaan professori Pia Olsson. Johtokunnan jäsenistä erovuorossa olivat FT Elina Anttila ja FT Tytti Steel. Steel valittiin jatkokaudelle ja Anttilan tilalle valittiin FM Satu Frondelius. Johtokunnassa jatkoivat dosentti Petri Halinen (varapuheenjohtaja), professori Mika Lavento, FT Päivi Roivainen ja dosentti Elina Räsänen.

Yhdistyksen toimihenkilöitä vuonna 2018 olivat sihteeri FM Liisa Kunnas-Pusa (31.7.2018 asti), sihteeri FM Petra Lehtoruusu (1.8.2018 lähtien), julkaisusihteeri FM Mervi Suhonen, kirjastonhoitaja FM Hannele Dahl ja varasihteeri FM Frida Ehrnsten (31.7.2018 asti) ja varasihteeri Piia Pasanen (23.8.2018 lähtien). Yhdistyksen varainhoidosta huolehti tilitoimisto Vihainen Talouspäällikkö Oy.

Yhdistyksen tilintarkastajaksi valittiin vuosikokouksessa 7.5.2018 tilintarkastusyhteisö APK-Auditing Oy, päävastuullisena HT Aarto Hirvi. Tarvittaessa yhdistys valitsee keskuudestaan varatilintarkastajan.